

Riool-rattenbestrijding in Enschede

Alvorens U iets te vertellen over maatregelen tegen rioolratten in de gemeente Enschede, moge ik U, teneinde U tevens een algemene indruk te verstrekken van de omvang van de rattenbestrijding in deze gemeente, enige cijfers geven.

Het totale aantal aangiften van rattenhaarden of klachten van aanwezigheid van ratten in onze gemeente bedroeg in 1959: 2760, te verdelen in 1827 gevallen in het landelijk en 940 gevallen in het stedelijk deel van de gemeente. Van deze 940 aangiften van het stedelijk gedeelte waren 640 z.g. rioolgevallen, waaronder wordt verstaan een defecte of defect geraakte huisrioolaansluiting.

In 1958 bereikten de totaal-aangiften 2584 stuks, waarvan voor het landelijk deel 1437 en voor het stedelijk deel 1147, waarbij 524 gevallen werden vastgesteld als „rioolgevallen“.

Behalve in de riolen worden de ratten in Enschede reeds vanaf het begin bestreden met „cumarine“. Per jaar is ongeveer 2500 kg haver als lokaas nodig. Deze cijfers geven aan ingewijden wel ongeveer een beeld van de omvang van de rattenbestrijding in deze gemeente.

Het probleem der riolering

Het zijn de reeds bovengenoemde rioolgevallen, die aanleiding hebben gegeven tot het aansnijden van dit probleem in „Rat en Muis“.

Elke gemeente zal wellicht de rattenklachten kennen, welke voortvloeien uit defecte rioolaansluitingen, vooral de grotere gemeenten met stedelijke bebouwing.

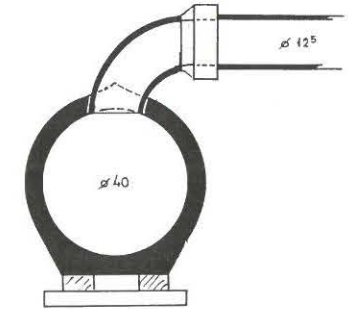
Onze ervaring is, dat tal van deze klachten hadden kunnen worden voorkomen, indien bij het leggen van het huisriool de nodige voorzorgsmaatregelen waren genomen en de nodige controle uitgeoefend was. Meestal betreffen de klachten een slechte verbinding in een controleput, een slecht uitgevoerde closetpotaansluiting e.d., welke oorzaak zijn van veel ellende. Wanneer de ratten nl. kans zien om uit de huisriolering te komen, dan bevinden ze zich op funderingsniveau en is de afstand en de hindernis van de grondversperring tot onder de fundering maar een peulschilletje.

Eenmaal onder de fundering door, zijn er dikwijls tal van meerdere mogelijkheden, zoals opklimmen door de spouwmuur en betreding tussen plafonds. De bewoners zien deze ratten zelden of nooit, alleen moeten ze het lawaai aanhoren, dat spelende, ravottende en knagende ratten veroorzaken. Er zijn hier zelfs meerdere gevallen vastgesteld, waarbij urine door de plafonds sijpelde, vloerbalken doorzakten en water- of telefoonleidingen het moesten ontgelden, met alle gevolgen van dien.

Wanneer men dagelijks geconfronteerd wordt met dergelijke klachten en de moeilijkheden, welke naar voren treden om huiseigenaren te bewegen een onderzoek te doen instellen naar de mogelijkheden van defecten in de huisrioleringen, dan komt men tot overpeinzingen om mogelijkheden te vinden, waarbij de ratten uit het grote riool (straatriool) de toegang tot het huisriool wordt belet, zonder dat de faecaliënafvoer wordt gehinderd of verstopping optreedt.

Aansluiting huisriool op hoofdriool.

Op deze wijze wordt de toegang van de ratten naar de huisriolering belet.

Schaal 1 : 20

De oplossing

Deze overpeinzingen hebben tenslotte de gedachte ingang doen vinden om het huisriool aan te sluiten in de kruin van het grote riool. In Enschede, evenals waarschijnlijk in de meeste of alle gemeenten, worden de huisrioleringen opzij in de buis van het afvoerende riool ingelaten.

Reeds op de in het najaar gehouden contactdag in Zwolle werd deze gedachte door ons naar voren gebracht, doch geen der aanwezigen had ervaring opgedaan in deze mogelijkheid.

In het vroege voorjaar 1960 werd door ons overleg gepleegd met de dienst van Openbare Werken, afd. rioleringen, om dienaangaande een proef te nemen. Als proefobject werd een noodschool uitgekozen. Deze school, een z.g. verplaatsbare houten school, welke op een fundering van betonelementen was geplaatst en waarvan de tegelvloer direct op het zand was gelegd, was een bron van dagelijkse klachten. Elke dag waren de tegels in de gangen en in de hal verzakt of lagen schots en scheef.

Slechts daar, waar de W.C.'s zich bevonden, was een granietvloer en tegelvloer in beton aangebracht. Het was derhalve niet mogelijk om een onderzoek in te stellen onder deze vloeren, alwaar zich de aansluitingen bevonden van de W.C.'s en urinoirs op de huisriolering, zonder deze geheel op te breken. Van alle aansluitingen, welke controleerbaar waren, was vastgesteld, dat deze in orde waren of ze werden in orde gebracht. Daar de klachten bleven aanhouden was het niet moeilijk om aan te nemen, dat de defecten moesten schuilen onder de betonvloer. Deze vloer was ook direct op het zand aangebracht.

Toen eenmaal gepeild was, dat het verloop van de huisriolering naar de straat voldoende mogelijkheid bood om een aansluiting te bewerkstelligen in de kruin van het afvoerende riool in de staat, werd overgegaan tot uitvoering.

Op foto nr. 1 (pag. 8) ziet U de werklieden dan ook bezig met het ophalen van de gresbuizen van de huisriolering.

Foto nr. 2 toont hoe de aansluiting van het huisriool op het afvoerende riool van boven, middels een **kniestuk** is aangebracht.

De veronderstelling, dat in het grote riool levende ratten de sprong in een 30 cm ∅ buis tot boven in het kniestuk niet zouden kunnen volbrengen, is waarheid gebleken. Nadat de aansluiting voltooid was, zijn er in het schoolgebouw geen klachten meer geweest over ratten. Aan de dagelijkse gang van onze rattenbestrijder naar dit schoolgebouw is een einde gekomen.

Conclusie

Het bovenstaande toont derhalve aan, dat de gemeenten zich heel wat kosten kunnen besparen en heel wat ellende kunnen voorkomen door een andere wijze van aansluiting van de huisrioleringen op de straatrioleringen toe te passen.

Bij alle nieuw te leggen rioleringen is dit meestal mogelijk en in vele gevallen zal deze mogelijkheid ook toegepast kunnen worden bij de vernieuwing van bestaande rioleringen, wanneer deze daaraan toe zijn.

Voor de volledigheid zij nog vermeld, dat de ratten op deze wijze de pas totaal wordt afgesneden zodat het hun dus ook niet meer mogelijk is om in de W.C.'s via het waterslot terecht te komen, hetgeen ook nog wel eens een enkele maal voorkomt. In de praktijk is het nl. zo, dat ondanks een perfect sluitende huisriolering, de ratten via de closetpot binnenkomen, vooral als ze voordien vrij spel hadden en dit is tegengegaan door dichting van aanwezige gebreken.

Teneinde de rioolratten ook direct in de rioleringen te lijf te gaan worden, vooral des winters, wanneer er meer tijd en gelegenheid is, pakjes vis met Lievo-pasta in de klimschachten op de banketten gelegd. In 1958 bedroeg het aantal gelegde pakjes 16980, in 1959: 17010.

mei 1960.

De Hoofdopzichter van de
Gemeentelijke Reinigingsdienst van Enschede,
W. KNOL